

เวทีกสสทศ:

ถึงเข้า...สรรพคุณและคุณค่าตามศาสตร์ การแพทย์แผนจีน

ภาสกิจ วัฒนวิบูล

คณะกรรมการแพทย์แผนตะวันออก มหาวิทยาลัยรังสิต

เป็นที่ฮือฮาและกล่าวขานกันถึงสมุนไพรถึงเช่าหรือราเมลงในหมู่คนไทยกันมากในขณะนี้ด้วยสรรพคุณสารพัดสุดยอดต่างๆ นานา ปัญหาที่คาใจหรือสงสัยหลายประการที่ต้องการคำตอบ เช่น

ถึงเช่า คือสุดยอดสมุนไพรจีนที่ควรแก่การแสวงหาเพื่อสร้างเสริมสุขภาพจริงหรือ ?

ถึงเช่า คือยาบำรุงสมรรถภาพชั้นเยี่ยมสำหรับท่านชายจริงหรือ ?

ถึงเช่า หรือราเมลง หลายคนสงสัยตกลงว่าเป็นแมลงหรือรากันแน่?

❖ ถึงเช่า คืออะไร ? “สมุนไพร ฤดูหนาวเป็น หนอน ฤดูร้อนเป็นหญ้า”

ช่วงที่ฤดูร้อน ร้อนสุดๆ บนพื้นที่ความสูงระดับ 3,800 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลที่มีหิมะปกคลุม หิมะน้ำแข็งเริ่มละลาย พวกต้นไม้อเล็กๆ เริ่มออกจากพื้นดิน ต้นไม้เริ่มผลิใบเป็นสีเขียว เจ้าหนอนแมลงของผีเสื้อคางคาก็เริ่มขยับไหวตัว มีการวางไข่บนใบไม้ยับย่นๆ หมิ่นๆ ฟอง ไข่อันน้อยๆ ค่อยๆ เติบโตแปรสภาพเป็นหนอน เจ้าหนอนตัวน้อยๆ ค่อยๆ เจริญเติบโตขึ้นบนดินที่มีความชื้นและร่วนซุย เพื่อดูดซับอาหารที่อุดมสมบูรณ์ของรากต้นไม้ ทำให้ตัวมันค่อยๆ อ้วนพี เป็นสีขาวสะอาด ในเวลาเดียวกัน

กับเชื้อราที่ยังอยู่ในสภาพของสปอร์ห่อหุ้มอยู่ ได้พบกับหนอนของผีเสื้อคางคากที่สมบูรณ์ มันก็เกาะไหวตัวไปฝังตัวอยู่ในหนอน แล้วค่อยๆ ดูดซับอาหารจากเจ้าหนอนเจริญเติบโตแบ่งตัวเป็นสายใยร่าเริงงอกงามในตัวหนอน

เจ้าหนอนผีเสื้อคางคาก ติดเชื้อราเข้าไปในตัวเมื่อเคลื่อนไหวไหวตัวลงลึกประมาณ 2-3 เซนติเมตร ส่วนหัวและหางก็เริ่มตายซึ่งเป็นช่วงของฤดูหนาว จึงเรียกว่า ตงฉง (冬虫 หนอนฤดูหนาว)

ถึงแม้ว่าหนอนจะตายไปแล้ว แต่เจ้าเชื้อราก็ยังคงเจริญเติบโต โดยอาศัยอาหารที่เป็นซากของหนอนต่อไป จนกระทั่งมันเติบโตเต็มที่ ครอบคลุมเนื้อที่ทั้งหมดของตัวหนอนแล้ว ซึ่งเป็นช่วงที่เป็นปลายฤดูใบไม้ผลิ ต้นฤดูร้อน บริเวณส่วนหัวของหนอนคล้ายต้นหญ้าเล็กๆ สีน้ำตาลแดง ยาว 2-5 เซนติเมตร งอกออกมาบริเวณส่วนบน มีเปลือกหุ้มรูปร่างคล้ายหัวผักกาด มีลักษณะเหมือนต้นหญ้า เรียกว่า เชียเฉ่า (夏草 หญ้าฤดูร้อน) สภาพของราเมลงหรือหญ้าแมลงในช่วงเวลานี้ ถือว่าสมบูรณ์ มีสารออกฤทธิ์ในการรักษาโรคดีที่สุด เป็นช่วงที่เหมาะสมต่อการเก็บเกี่ยวตัวราเมลง

หนอนฤดูหนาว กับหญ้าฤดูร้อน ความจริงคือ

สิ่งสองสิ่ง สิ่งหนึ่งคือหนอน (ซึ่งถ้าไม่ถูกเชื้อราเข้าไป เกาะกินมันจะกลายเป็นแมลงหรือตัวผีเสื้อในที่สุด) อีกสิ่งหนึ่งคือเชื้อราที่เข้าไปเติบโตในตัวหนอน

การกำเนิดของสมุนไพร ถั่งเช่า จากหนอนผีเสื้อค้างคาวที่โตเต็มที่ในฤดูหนาว และถูกเชื้อราเจาะเข้าไปพักตัวภายในจนตัวหนอนตาย เมื่อเชื้อราโตเต็มที่ในช่วงต้นฤดูร้อน เปลี่ยนสภาพเป็นต้นหญ้า

ความมหัศจรรย์อีกอย่างของถั่งเช่า คือการเปลี่ยนแปลงของพลังระหว่างตัวหนอนกับเชื้อราในธรรมชาติ มันเป็นเสมือนปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากการก่อรูปร่วมกันของตัวหนอนกับเชื้อรานั่นเอง

ถั่งเช่า เป็นสมุนไพรที่ล่ำลือกันมากทั้งในด้านสรรพคุณของยาบำรุงร่างกาย และราคาที่แสนจะแพง ราคาในโลกर्मละหลายแสนบาท หรือ 1 กรัมราคา รวมพันบาทเลยทีเดียว

❖ 4 สุดยอดหญ้าเทวดา (四大仙草) กับ 3 สุดยอดของยาบำรุง (三大补品)

สมุนไพรจีนที่ถือว่าเป็น 4 สุดยอดหญ้าเทวดา คือ เทรินเซิน (人參 โสมคน) เหอโส่วอู (何首乌) เห็ดหลินจือ (灵芝) และตงจงเซี่ยเฉ่าหรือถั่งเช่า (冬虫夏草)

สมุนไพรจีนที่ถือว่าเป็น 3 สุดยอดของยาบำรุง (三大补品) คือ เทรินเซิน (人參 โสมคน) ลู่หรง (鹿茸 เขากวางอ่อน) และตงจงเซี่ยเฉ่าหรือถั่งเช่า (冬虫夏草)

ดังนั้นราแมลง หรือถั่งเช่า จึงเป็นยาสมุนไพรที่เชื่อว่า เป็นสุดยอดของสมุนไพรจีนทีเดียว

❖ สรรพคุณสมุนไพรถั่งเช่าที่บันทึกในตำราการแพทย์แผนจีน

ถั่งเช่า เป็นสมุนไพรที่มีฤทธิ์กลาง ค่อนอุ่น รสหวาน เข้าเส้นลมปราณ ปอด และไต สรรพคุณหลักๆ ที่กล่าวกันไว้ในตำราการแพทย์แผนจีน มีด้วยกัน 6 ประการคือ

1. รักษาอาการไอเรื้อรัง

ถั่งเช่า รักษาอาการไอ หอบหืด ไม่ใช่ ไอทุกชนิดจะเหมาะกับถั่งเช่า ถั่งเช่าไม่เหมาะกับไอที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอากาศ และต้องไม่ใช่ไอที่เกิดในระยะเฉียบพลัน มีไข้ตัวร้อน เสมหะเหลือง ฝ้ามัวลิ้นเหลือง

ถั่งเช่าเหมาะสำหรับหลอดลมอักเสบเรื้อรัง ในระยะที่อาการไม่รุนแรง เสมหะมาก สีขาว แต่เรื้อรัง เป็นๆ หายๆ รวมทั้งผู้ป่วยถุงลมโป่งพอง

2. รักษาเหงื่อออกมากผิดปกติ เหงื่อออกเอง (เหงื่อออกตลอดเวลา โดยเฉพาะเวลาเคลื่อนไหว) และเหงื่อลักออก (ออกตอนกลางคืน)

ถั่งเช่า รักษาอาการเหงื่อออกมากผิดปกติ บางคนเหงื่อออกง่าย ทั้งที่อากาศก็ไม่ร้อนมาก หรือเคลื่อนไหวเพียงเล็กน้อยเหงื่อก็ออกแล้ว แสดงว่าพลังปกป้องผิวไม่ดี อีกประเภทหนึ่งคือ เวลานอนหลับกลางคืน เหงื่อจะออก เรียกว่า เหงื่อลักออก แสดงว่าภาวะอินพร่อง

ถั่งเช่า บำรุงได้ทั้งอินและหยาง บำรุงพลังเว่ยชี (卫气 พลังที่เดินอยู่นอกเส้นชีพจรหรือนอกหลอดเลือด ทำหน้าที่บำรุงเลี้ยงร่างกายให้อบอุ่น ป้องกันไม่ให้ผิวหนังถูกอิทธิพลและปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่ก่อให้เกิดโรคจุลชีพ) ของปอด ยังบำรุงอินของปอดได้ด้วย จึงรักษาเหงื่อออกผิดปกติ ได้

3. รักษาอาการปวดเมื่อยเอว-เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ

ถั่งเช่า รักษาอาการปวดเอว เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ แต่ต้องเป็นปวดเอวจากไตพร่อง ไม่ใช่ปวดเอวจากเลือดคั่ง (มีอาการปวดเฉพาะที่ แบบถูกแทงหรือจากอุบัติเหตุ)หรือพวกที่ปวดเอวจากความเย็นชื้น (เวลาฝนตกอาการจะรุนแรง)

การปวดเอวจากไตพร่อง เป็นการปวดเอวแบบ

เมื่อยๆ การกดนิ้วจะรู้สึกสบาย ขาเข้าไม่มีแรง ทำงานหนักจะปวดเมื่อยมากขึ้น ถ้านอนพักจะดีขึ้น เป็นๆ หายๆ บางรายมีสมรรถภาพทางเพศเสื่อม

4. ช่วยรักษาภาวะไตอักเสบเรื้อรัง

คนที่ไตอักเสบเรื้อรังหรือการทำงานของไตเสื่อมลง ทำให้ของเสียตกค้าง ไม่สามารถขับทิ้ง เป็นมากต้องล้างไตหรือเปลี่ยนไต การวิจัยพบว่า ถังเช่ามีบทบาทในการลดระดับครีเอตินิน (Creatinine) ลดการรั่วไหลของโปรตีนในปัสสาวะ เพิ่มสมรรถภาพการทำงานของไต

5. ช่วยลดภาวะแทรกซ้อนของเคมีบำบัดจาก การรักษามะเร็ง

ถังเช่ามีบทบาทในการป้องกันมะเร็ง โดยการเสริมภูมิคุ้มกัน การใช้ลดผลข้างเคียงของเคมีบำบัด ต้องใช้คู่กับยาสมุนไพรจีนตัวอื่นเพื่อประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

6. เสริมบำรุงร่างกาย เพิ่มภูมิคุ้มกัน ขจัดความเหนื่อยล้า

ถังเช่าใช้รักษาอาการเมื่อยล้า เสริมสุขภาพ โดยเฉพาะจากสาเหตุร่างกายเสื่อมชรา หลังเจ็บป่วย หลังคลอด คนที่มีโรค เช่น เบาหวาน โรคหัวใจ ต้องควบคุมอาการต่างๆ ให้ดี แล้วใช้เป็นตัวเสริมร่างกาย คนที่อ่อนเพลีย พลังตกมากๆ ให้บำรุงด้วยสมุนไพรคนซึ่งเป็นยาบำรุงพลัง

ส่วนถังเช่า เป็นยาบำรุงไต ซึ่งเป็นพลังพื้นฐานที่ควบคุมอิน-หยาง มักเกี่ยวข้องกับไม่มีพลังและปวดเมื่อยเอว

โดยภาพรวมถังเช่ามีสรรพคุณในการสร้างเสริมระบบภูมิคุ้มกัน ช่วยการต้านมะเร็ง แก้อาการอ่อนล้าจากขาดพลัง

ข้อควรระวัง

1. แม้ว่าถังเช่าเป็นยาที่กล่าวกันว่าไม่มีผลข้างเคียงของยา แต่ควรลดขนาดหรือใช้อย่างระมัดระวังในภาวะที่ร่างกายมีภาวะอักเสบ มีความร้อนเพราะยามีฤทธิ์ค่อนข้างไปทางร้อน (หยาง)

2. ในเด็กหญิงตั้งครรภ์และระหว่างให้นมลูก ขณะมีไข้เป็นหวัด เลือดออกในสมองหรือภาวะเกร็ง ร่างกายยังมีเสีย (ปัจจัยก่อโรค) ดำรงอยู่ ไม่ควรรับประทาน

3. เนื่องจากถังเช่ามีราคาแพง จึงมีพ่อค้าทำการผลิตของเทียม โดยเอาหนอนอย่างอื่นมาทำเลียนแบบ

การพิจารณาเลือกใช้ถังเช่า ต้องให้สอดคล้องกับฐานะ สภาพร่างกาย และโรคที่เป็นอยู่ มิฉะนั้นจะเสียทั้งเงินและเสียทั้งสภาพร่างกาย ในทางคลินิกสามารถใช้ยาสมุนไพรหลายตัวที่มีราคาถูกลงมาแทนถังเช่าได้ ไม่ต้องเสียเงินมากมายโดยไม่จำเป็น